

NATO, Geleceği Nasıl Okuyor?

Mesut Doğan

NATO 70 yılı aşkın süredir sadece Avrupa-Atlantik bölgesinde değil dünyada güvenlik ve istikrarın sağlanmasına yardımcı olmuştur. Bunun onu diğer tüm uluslararası kuruluşlardan ayıran değişme-dönüşme kabiliyetine (Johnston, 2017) borçludur. [NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg NATO 2030 İnisiyatifini](#) tanıttığı basın toplantısında sorulan bir soru üzerine, COVID-19 salgını, "hız kesmeyen" Rus askerî faaliyetleri, propaganda ve dezenformasyonun yayılması ve Çin'in yükselişi gibi belirli güvenlik tehditlerinin ittifakın gelecek on yılını şekillendireceğini söyledi. Bu bağlamda da NATO'nun "askerî açıdan güçlü kalması, kendi içinde siyasi açıdan daha fazla bir-beraber olması ve etkilgi sahasını belirlerken küresel olarak daha geniş bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini" vurguladı (NATO, 2020). Biz bu yazıda NATO'nun kendisini bu geleceğe nasıl hazırladığını irdelemeye çalışacağız.

Askerî açıdan güçlü bir NATO

Başlamadan önce, konuya aşina olanlar bilir, ABD'de dolayısı ile de NATO'da yazıda ve konuşmada kısaltmaların kullanılması hastalık seviyesindedir. Türkçede çoğunlukla karşılıkları olmayan bu kısaltmaları ve Power Point programını yasaklasanız okuyamaz, yazamaz, anlatamaz duruma gelirler diyebilirsiniz. Bundan sebep bizde bu kısaltmaların orijinallerini kullanmak zorunda kalacağız. Yazının ana meselesi olmadığı için ilk tanımlara bakıp, yazının devamında kısaltmalara takılmamanızı öneririm.

NATO'nun ana karargahı (NATO HQ) Belçika Brüksel'de. Biri Belçika Mons'ta, diğeri ABD Norfolk'ta olmak üzere iki ana komutanlığı var. Bunlardan Mons-Belçika'taki [NATO Allied Command Operations \(ACO\)](#) Müttefik Harekat Komutanlığı, tüm İttifak operasyonlarının planlanması ve yürütülmesinden sorumludur.

[NATO Allied Command Transformation \(ACT\)](#) - Müttefik Dönüşüm Komutanlığı ise, temel görevi olarak, NATO'nun askerî yapısını, kuvvetlerini, yeteneklerini ve doktrinini potansiyel risklere yanıt verecek ve öngörülebilir gelecekte (2035'e kadar) oluşabilecek fırsatlardan da yararlanacak şekilde dönüştürmek üzere tasarlanmış birçok girişimi teşvik etmekte ve yönlendirmektedir (NATO ACT, 2017:3).

NATO'nun gelecekte de görevini yapabilmesi için ilk olarak ittifak'ın askerî açıdan güçlü kalabilmesi gerekiyor ki bu da Müttefiklerin silahlı kuvvetlerinin güvenlik ortamındaki yeni tür "istikrarsızlık durumları" (NATO ACT, 2018:21) ile mücadele edebilecek şekilde yapısal

olarak dönüşmesine ve kabiliyetlerini geliştirebilmelerine bağlıdır.

Long-Term Military Transformation Programme (LTMT)- Uzun Vadeli Askerî Dönüşüm Programı

ACO ve ACT Komutanları (Bi-SCs) tarafından ana fikri verilen bahse konu dönüşüm çabalarının özünü ise ACT'nin Uzun Vadeli Askerî Dönüşüm (LTMT) Programı oluşturmaktadır. Program, Müttefikler için gelecekteki risklerin, fırsatların ve eğilimlerin analizi yoluyla İttifak'ı gelecekteki güvenlik ortamına hazırlamayı amaçlamakta ve NATO kuvvetlerinin bu zorluklarla nasıl başa çıkabileceğine dair tavsiyeler sunmaktadır (NATO, 2019).

Strategic Foresight Analysis (SFA)-Stratejik Öngörü Analizi

LTMT programı kapsamında ACT küresel güvenlik ortamının kapsamlı bir değerlendirmesini yapmakta ve bunu iki vizyoner belgede açıklamaktadır. İlk vizyoner belge Stratejik Öngörü Analizi (SFA), ikincisi ise Geleceğin İttifak Operasyonları Çerçevesi (FFAO) belegesidir (NATO, 2019).

SFA belgesi, ACT'de devam eden LTMT çalışmalarının ilk aşamasıdır. SFA raporu gelecekteki küresel eğilimleri belirlemeyi ve İttifak için potansiyel askerî sonuçları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (NATO, 2019). Bir sonraki rapor olan FFAO için teorik bir temel oluşturmaktadır.

Framework for Future Alliance Operations (FFAO)- Geleceğin İttifak Operasyonları Çerçevesi

Dönemin [ACT Komutanı General Jean-Paul Paloméros](#) ifadesi ile FFAO, bir öngöründen ziyade kapsamlı bir analizdir. Bu geçmişin derslerinden yararlanan, bugünden tam olarak haberdar olan ve gelecekteki hareketlerin zorluklarını daha iyi anlayarak stratejik gayretleri yönlendiren uzun vadeli bir analizdir. Bugüne kadar biri [2015](#) te diğeri [2018](#) de olmak üzere iki rapor yayımlanmıştır.

Temelinde SFA dokümanının verilerini kullanan FFAO, ACO ve ACT'den, üye (Member) ülkelerden, Mükemmeliyet Merkezlerinden (Centres of Excellence-COE) ve ortak (Partner) ülkelerden uzmanların katkı sağladığı ACT liderliğindeki ABD ve Avrupa'da bir dizi konferanslar ve çalıştayın sonuçlarına dayanmaktadır. FFAO, bu birleşik ve ortak çabaların bir ürünüdür. Uzun dönemli geleceğe ilişkin askerî tavsiyeler sunarak dönüşümün en önemli araçlarından olan FFAO, NATO Savunma Planlama Sürecini (NDPP) desteklemeyi

amaçlamaktadır.

FFAO belgeleri üç tema etrafında düzenlenmiştir: 'İstikrarsızlık Durumları-*Instability Situations*', 'Stratejik Askerî Perspektifler- *Strategic Military Perspectives* ' ve 'Askerî Uygulamalar-*Military Implications* '.

İstikrarsızlık Durumları, NATO'nun askerî müdahalesine yol açabilecek gelecekteki olayların, krizlerin veya çatışmaların genel tanımları, senaryolarıdır.

Belgede **İstikrarsızlık Durumları** ile İttifak'ın askerî güç kullanmasını gerektirecek eşige ulaşabilecek kritik öneme sahip gelecekteki olası olaylara atıfta bulunmaktadır (NATO ACT, 2018:60). *NATO'nun askerî müdahalesine yol açabilecek gelecekteki olayların, krizlerin veya çatışmaların genel tanımları, senaryolarıdır.* İstikrarsızlık Durumları, büyük ölçekli doğal afetlerden ve mülteci sorununa ve devletler arası savaşa kadar uzanır ve savunma planlamacılarına gelecekte NATO'nun askerî olarak müdahalesine yol açması en muhtemel senaryoları verir.

Stratejik Askerî Perspektifler, istikrarsızlık durumları çerçevesinde Stratejik Komutanların gelecekteki başarı için gerekli gördükleri askerî anlamda imkan ve kabiliyetleri ve bunların genel özelliklerini tanımlar (NATO ACT, 2015: 50). *Uzun vadeli NATO savunma planlamasına ve konsept geliştirme, eğitim, öğretim ve tatbikatlar gibi diğer süreçlere yön veren geniş askerî rehber ilkeler bütünüdür.*

Son olarak, **Askerî Uygulamalar** ise, NATO savunma planlamacıları için uzun vadeli yetenek geliştirme faaliyetlerine ve askerî planlamaya odaklanmaya yardımcı olacak spesifik tavsiyeler sunmaktadır (NATO ACT, 2015: 10). *NATO'nun gelecekte temel görevlerini yerine getirmek için ihtiyaç duyabileceği yetenekler olarak ifade edilen askerî spesifik çıkarımlardır.*

Bir sonraki yazımızda, 2015 ile 2018 raporları arasındaki farkı anlamaya gayret edeceğiz. Bu kapsamda NATO'nun **İstikrarsızlık Durumları** öngörüsü içerisinde bugünün iki önemli meselesi olan Rusya ve otokrat eğilimler nasıl yer almış, almış mı ona bakacağız.

Kaynaklar

Johnston, S. A. (2017) *How NATO Adapts*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

NATO Allied Command Transformation (2015) *Framework for Future Alliance Operations*:

August 2015. Erişim adresi:
<https://www.act.nato.int/images/stories/media/doclibrary/ffa0-2015.pdf>, Erişim tarihi 26
Haziran 2020.

NATO Allied Command Transformation (2018) *Framework for Future Alliance Operations: 2018 Report*. Erişim Adresi:
https://www.act.nato.int/images/stories/media/doclibrary/180514_ffao18.pdf, Erişim tarihi
26 Haziran 2020.

NATO (2019) *Futures Work*. Erişim adresi: <https://www.act.nato.int/futures-work> , Erişim
tarihi: 26 Haziran 2020.

NATO (2020, 8 Haziran) *NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in #NATO2030 - Rekabetin giderek arttığı bir dünyada İttifakın güçlendirilmesi konulu konuşması*. Erişim adresi:
https://www.nato.int/cps/fr/natohq/opinions_176197.htm, Erişim tarihi: 26 Haziran 2020.